

Optegnelser

18. juni 1909 - 1941

Johan O. Rognmo

Bergseth

Innledning

Disse opptegnelsene kommer fra dagboknotater gjort av Johan O. Rognmo i perioden fra han med familie flyttet inn på Bergseth den 18. Juni 1909. I år 2009 som dette skrives er dette altså 100 år siden.

Den teksten Johan har skrevet er her gjengitt med en skriftype som ligner handskrift. Innimellom har jeg føyd til enkelte kommentarer eller spørsmål og da står dette med moderne skriftype. Merk at ortografi er beholdt som den står skrevet av Johan. Blant annet betyr dette at "å" erstatter "aa" etter hvert som tiden går.

Notatene inneholder mest informasjon om gårdsdrift og praktiske ting og lite om personer og familie. Likevel kan man jo lese mellom linjene om stolthet over å få til ting, om uår og hardt arbeid og glede over tekniske nyvinninger og utvikling i bygda. De litt tørre knappe kommentarene danner et levende bilde av en tid som ikke finnes mer.

Odd-Inge Larsen
Moen, 08. juli 2009

Optegnelser fra 18. Juni 1909 og ut året

Den 18de juni 1909 flyttede vi inn til Bergseth. Familien Gunda og Johan med barn Erik og Gunnar. Stuebygningen var nogenlunde i brukbar stand. Kun stuen mangled gulv. Fjøsbygningen var delvis ferdig men muren hvor ovnen skulle staa var ennå ikke oppført.

Gunda Eriksdatter Myre (06.04.1884-25.02.1966) og Johan O. Rognmo (21.07.1878 – 15.11.1963)

Gunnar Rognmo (01.03.1904-1954) til venstre og Erik Rognmo (21.07.1906-08.04.1966) i midten. Gunvor Rognmo Skogan (09.06.1908-20.04.1988) til høyre

Bergseth ble i 1907 skjøtet over til Johan fra hans far. Eiendommen gikk da ut i fra hovedbruket Rognmo. Med på lasset fulgte også halvparten av seteriendommen Skarholt. Beiter, veier, sagstø, sirkelsag, sommerfjøs og vann skulle være felles for de to brukene. Jeg går ut i fra at tiden fram til 18. Juni 1909 var brukt til å oppføre bolighus og fjøs på Bergseth. I 1909 var Johan 31 år og Gunda 25. Erik var 3 år og Gunnar 5 år. Johan har glemt å nevne sin datter Gunvor som på dette tidspunkt var 1 år.

Aar 1909 den 18 juni flyttede vi inn til Bergsath. Familien Gunda & Johan. Barn: Erik og Gunnar. Husbygningen var nogenlunde i brukbar stand. Kinn skuen manglet gule. Fjøsbygningen var nærmere hvor ovenn skulde stå enn ikke oppført. Ved flyttingen fikk jeg med 1 ko fra Atlebj og 1 ko fra Rognmo. Desuden 2 gjelder 1 Kelling og 1 Gau. Saatkorn og repotekes fikk vi hos far fra Rognmo, som også sådde kornet. Pottekken sette vi den 10 juni og kornet den 14 juni og næste samme dag. Pottekens settes circa 1 tonde av korn circa 2½ mal og circa et knapt 3 ^{ain} dels mal. Den 19 juni brant jeg endel trærer bagom fjøset. Det blev da saa sterkt korn at jeg måtte slukke ild med vann, for at ikke fjøsbygningen skulle brænde. På eftermiddag skyldes det i jernmide Kr. 2.00 ~~med~~ Kr. 1.50 saa fortjener blev lidet. Johan O. Rognmo
Den 5 Juli 1909 kjøpte jeg hos far en 1 aars haaps-
pe for Kr. 100.00. Høyeledes betalte Kr. 100.00 paa de 400.00 som sto i gjennom eiendommen. Idag mykkes pottekken den er bare skikklig optommert. Elgen sjuler om ikke marken. Johan. 25 septbr. 1909 Etter min krig at høie, det sidste ble en hel del bestadelig. Har igjen 3 les grønfor som mi snod ut for. Lastalleh udgjør til. 67, deraf 38 hinner. Nappene optokes i han.

Johan O. Rognmo sin håndskrift

ved innflyttingen fikk vi med 1 ko fra Neby og 1 ko fra Rognmo. Desuten 2 jelder 1 killig og 1 sau. Saakorn og sepotetis fikk vi hos far paa Rognmo, som ogsaa saaede kornet.

Potetissen satte vi den 10de juni og kornet den 14de juni og næpe samme dag. Potetis settes cirka 1 tønde og korn circa 2 1/2 maal og cirka et knapt 3 ^{die} dels maal næpe.

Den 19de juni brændte jeg endel braate bagom fjøset. Der blev da saa sterke storm - der fattet i lyngen bort mot fjøsbygningen - at jeg maatte slukke ut med vand for at ikke fjøsbygningen skulde brænde. Det var bare saavidt vi fikk slukket varmen. Paa eftermiddag skyttermøde; fikk i premie kr 2.00, utlæg kr 1.30 saa fortjenesten blev lidet.

Skyttere, ca 1919

Den 5. juli kjøpte jeg hos far 1 et aars hoppe for kr 100.00. Ligeledes betalte kr 100.00 paa de 400.00 som stod igjen paa eiendommen. I dag mylles potetissen den er bare skikkelig opkommen. Ageren sjuler ennå ikke marken. Ageren henviser til hveteåkeren der kornet var sådd. Mylle poteten er det vi i dag

kaller å hyppe - ved å hyppe poteter (krafse jord omkring potetplanten) lages det flere underjordiske utløpere.

Den 15. juli smurte jeg stue og fjøstaget med linolje. Kostet tilsammen kr 23.97. Altsaa 17 øre pr hg. Linoljen det vises til er nevnt med navn, men det kan ikke tydes. Både Bodil og Harald har sjekket og mener det dreier seg om rå linolje som ble brukt til å beskytte metal i de dager.

Begynte at slaa den 29de juli. Den 5te august sendte vi gratulasjonstelegram til Helene Selius som da blev viet i Narvik med en middelsskolelærer Talsæth. Min søster Anna reiste dit for at overvære brylluppet. I dag har vi den 7de august men har ikke faaet noget hø ind ennå. De sidste 4 dage har det regnet svært - sommeren var særlig regnfuld. Gres er det meget af i år, om det bare blir tørke saa vi ikke ser det ødelagt. Rosenpotetissen er nu saa stor at den er spisende. Hvem denne Helene med etternavn som kanskje er Selius er vet ingen så langt. Kanskje et bekjentskap eller en slektning Johans side siden hans søster Anna drar i bryllupet?

I dag den 29de august. Imorgen blir jeg ferdig med slaatten. I år er det et mer end almindelig godt grasaar. I skogen er det mere end det har været på cirka 30 år. Har ageren staaende ennå. Far har et stykke som nu snart er godt modendt. I dag reiste Anna til Narvik. Har nu innkjørt 53 las. Heraf 35 hjemme. Af næpe blev der cirka 10 tønder. Podedes cirka 8. Korn næsten intet, mulig det blir saakorn. Har nū arbeidet og solgt 50 tønder til pris kr 2.55 - 2.60 pr tønde. Kjørte et las ver uke til Målsnes og enda slog jeg et grønforstykke attåt. Prisen på tønden blev større en vanlig.

Den 25. september har jeg innkjørt alt høiet, det sidste blev en del beskadiget. Har igjen 3 las grønfor som nū snart er tør. Lastallet utgjør tilsammen 67. Deraf 38 hjemme. Næpen optages igaar.

Store sildestæng ved Ofoten og Løddingen. Tøndeprisen den har været op til kr 3.80. I dag den 18de oktober havde vi kjyrne første gang i vinterfjøsen. Besætningen: 2 kjør, 2 gjeder og 2 killinger. Den 18de oktober indsattes kjørene på fuld vinterføring. Buskape består af 3 kjør (deraf en laaneko hos far) 3 jeder, 1 killing, 1 vedder som skal slagtes til jul og 1 lam, 1 høne, 1 hane. Det å lage og selge tretønner var tydeligvis en grei bigesjeft å ha for å spe på inntekten. Prisen pr. Tonne varierte som vi ser med etterspørselen, noe som var styrt av

fangsten av bla. sild fiskerne greide å få. En Vedder er som noen har nevnt en kaninsort, men her henviser det nok til en vær.

21de oktober fik jeg istand bøslaget udfor kjørkenet. Den 8de november kjørte jeg første gang med "Runa". Havde skikkelken og skjæker for. Martin, far og jeg. Hun var da 1 aar og 6 maaneder gammel - min første hest. Understrekningen er gjort av Johan så dette med egen hest var nok en betydelig sak.

Nu har jeg lagt ind gulv i stuen samt sat op ovnen og brantmur.

Mellem den 15de og 20de december var det et ualmindelig regn med delvis storm. Alle bielve jorde ığang og jorde stor skade paa broer og baater langs med elvekanten. Maalselven jorde ogsaa ığang ned til Gunderheimen og et stykke forbi fossen. Isen stopedes i Lerbakkerøren. Paa Holendersnes jorde en liden bæk ved Ole Meiers gaard skred. Ole Meier som var efter vand blev tagen med paa sjøen og er ennå ikke fundet. Lunde i Bardo flyttet ud af sin gaard da han frygtede den kunde blive taget med da elven gjorde ığang. Mange måtte rømme ut av husene da dem fryktet at ığangen skulde rive med husene også.

Fint, mildt med lidt overskyet ved juldagen 1909. Nu er fossen solgt og drift synes i nær framtid at blive sat igang. Store forhaapninger er knyttet til fossens kræfter som nu man har tro for skal udnyttes. Dette må dreie seg om Bardufossen som staten i 1907 og i 1909 sikret seg, med rett til nødvendig grunn for utbygging.

Optegnelser 1910

Den 23de mars 1910 begyndte det med storm og sne, havde da været fint veir og godt føre næsten siden jul. Idag langfredag kjøres plogen om morgen'en og det ser ud at den må kjøres igjen førens kvelden naar posten skal frem. Den 28de april kjørte den første med vogn i år.

Den 27de mai satte jeg 1½ tønde poteter. Den 14de mai saaede jeg kornet men maadte saa op igjen den 1ste juni da sekornet ikke var spiredyktig. Den 21de mai flyttet vi sommerfjøset til skjellet under lien og bygged i den saa far frik vestre og jeg østre ende. I dag kom det godt regn efter 14 dags nordøstvind, blir det nu varme atter saa blir det snart mat til kua. Den 27^{de}

mai hadde vi ut kreaturene første gang. Vi har høi enda en uge og nå er det den 3de juni. Har nu gaaet i 3 uger siden 3de juni litet arbeidsdyktig da jeg kløyvde min høire tommelfinger med vassagen min. Næpen er nu opkommen. Denne sagen må være den det var rester av bortforbi sagsletta. De siste rester av denne sagen forsvant under anleggsmaskinene nå når skianlegget i Myrefjell ble utbygget.

Den 22de juli 1910 begyndte jeg at slaa paa Jakobmyren. Har været usedvanlig tørke saa her er daarlig med vægsten, under et middelsaar. I dag den 19de august og nå har jeg kjørt ind det sidste på Bjønnmo; der er 15 las. 3 paa Jakobmyren, 2 paa Lillestakken som er kjørt hjem og hjemme blir det da 27, til sammen 45 las høi. Vi har først nå denne sidste uge haft regn siden vi begyndte at slaa, saa vi var ikke vaad en dag i hele slaataanden; men saa er det ogsaa saa tørt at det nå blir fridt for vand overalt og marken ødelegges. Harald sier at Jakobmyra ligger beint ut og til venstre for det store jordet på Bjønnmoen. Lillestakken det er en liten myrflekk ovenfor Jakobmyra.

15de september og har nå pløjet og i morgen er potetisen optaget, han er smaa og daarlig. Brugte "Runa" sammen med "Stilla" at pløie med. Hun er enda bare 2½ aar men meget sterk og god at kjøre med.

Den 26 november 1910 blev det nye herrestyre indkalt til valg av ordfører mm. Erik Myre som har været ordfører i 16 aar blev næmlig dette aar ikke med i formandskapet. Som formandskab; Rønning Tøllevesen, John Traasdal, Johnsen paa Moen, Kr. Maukdal og Laurits Ingebrigtsen. Som ordfører: Rønning Tøllevesen, varaordfører John Traasdahl.

Det er ikke nevnt her men i dette år ble Anlaug født i desember.

Anlaug Rognmo Aanes (30.12.1910 – 09.12.1991)

Optegnelser 1911

Fra 7de februar 1911 arbeidet jeg ved Salangsverket - til 10de mai i en jord og fjeldskjæring. Stor mangel på fortil kreaturen - mange har været fri av sít eget siden mars. Det har vært et dårlig avlingsår og det er kanskje nødvendig å ta jobb utenfor gården for å få penger til kjøp av for og mat?

Den 23de mai gikk elven med isen forbi Brandskognes.

Nu 25te mai, har nu haft gjederne ute, er også godt veir nu saa haalder det ved, blir det redning om en uge. Har kjøbt mel og havre til for for kr 40.00 iaar. Paa Rognmo saaede den 26te mai.

Grisefjøsen på Beregseth

I dag 3de pinsedag 6te juni har nu sået 2 mål og sat det sidste av potetesen i dag. I morgen skal jeg saa næpen og det jeg har igjen. Hos far er ageren opkommen. Har et gunstig veir, saa vist det fortsetter vil det være fullt mat til kuerne om en uge. Denne vinter som gikk var det voldsomt med sne - sneen faldt på tien mark - så det har ikke vært tæle i jorden. Lemmen, vonn og mus i massevis under sneen, har ødelagt meget av grasroten og huseret svært. Mossetùverne er alle bare raal og i skogen har vonn sparket saa op marken at jeg har tenkt at saa til havre i naar jeg sparker dungerne utover. Mange har raket av jorderne sine kjørt bort og brænt op. Jeg skal forsøge at

Lade det ligge da jeg tror det vil falde saa i marken at det ikke kommer væsentlig med i tørhøjet.

Den 14de juli havde jeg "Runa" til hingsten "Glitre" i Fagerlidal - hun var da 3 år.

Den 13de juli arbeidet jeg vei over myren til Bjønnmo.

Den 31te juli begyndte jeg at slaa fra Jakobmyren, der blev 16 hesjer. Nu i morgen henger jeg op det sidste højet paa Lillestakken og bortom Bjønnmobæk. Der blir cirka 8 las ialt der borte.

Den 27de august. Vi har nu de sidste 3 uger haft regn vær dag mer og mindre saa det har vært bare paa knip at faa højet tørt.

Den 6te september frøs potekålen og et lige størke aker som stod igjen. Igaar og idag har jeg pløjet og nu eftermiddag skal jeg kjøre ind det sidste i skogen. Den 10de september har nu pløjet næreland bak fjøset og kjørt sten deraf og pløjet ca 2 maal ind i jordet men har ikke kjørt sten bort enda, der er cirka 25 las sten. Har taget opp potetesen saa nær som nogen rader ved stuen. Svensken blev meget stor iaar indpaajordet, solgte 3 sekke til Erik Myre for kr 5.00,. Pr. Sæk tilkjørt. Har enda ikke arbeidet nogen tønder. Har 2 las tørved staaende ude enda. Nu meget regn det sidste 2 døgn.

Den 9. Oktober havde vi fåt sne så kreaturene måtte vinterfores. Har nu laget op tjærestub i 4 dager. Imorgen skal jeg slagte 2 kjyllinger og 2 sauere. Har vært bar mark en stund og aldeles tien mark, jederne og "Runa" har gaaet ute lidt. 19de oktober kom det saapas snee at nu kan vi kjøre lidt med heste med slæde.

Har hugget og framkjørt 2 tylfter springvastømmer men blev forsent at faa det nedlagt i høst. Her snakker vi om materialer som skal bli rørledning til springvann inn til gården.

11te november har kjørt tjærestub 32 las fra Lorthølsmyren opfør sagen, da jeg begyndte var det tungt føre; men saa kom det regn og nu har jeg haft fint let føre.

Den 15de november skal der være bryllup i Brandskovdal. Det er Oline som skal ivéi.

I dag julaften nydelig fint veir og føre. Nesten bare isen har det vært hele førjulsvinter.

Jeg har kjørt en del vedlas til Moen og betalt den gjeld jeg havde hos Ole Tollefsen.

Optegnelser 1912

Nytaar 1ste 1ste 1912. I dag kjøres sneplogen for anden gang efter jul.

Imorgen den 2de januar begravelse over Peder Helgesen Rundhaug - en da etter sin tid berømt god skiarbeider. Gunda og jeg skal i begravelsen dersom det blir saa det gaar an.

Den 3de februar havde jeg sundkløvd tjæreveeden. Det var så koldt de sidste dage at celsius var optil 50 grader på sjold. Har været frost helt siden jul og det saa meget som sjeldan kan mindes - optil 50 grader celsius. Først 26te februar blev det lidt bedre veir saapas at sneen var lidt tung men foresten helt til nù 17de mars oppt og koldt veir.

Den 8. April 2de paaskedag nù har vi faaet saa megen sne i paaskehelgen at sneplogen har gaaet en gang og nù i dag er det rent tøvset igjen, har vært nordlig og meget koldt ogsaa, idag lidt milder. Skrev etter 1/2 sæk potetgjødsel og en 1/2 kg rød braatenæpefrø iaar. Det er den første gjødsel som jeg innkjøper til mit lille jordbruks. Mon tro om 20 år vist jeg lever og for være frisk om jeg da skal have bruket meget og være kommet længre end nù med forr -.

Har været meget sild i Malangen iaar.

Den 10de mai kjøpte jeg en kokalv på Rognmo for kr 5,- - 3 dage gammel.

Den 17de mai fest på Rognmo - hvor da Målselv skytterlag havde sitt 50 årsjubilæum. Jeg var formann i laget og festen.

Den 18de mai føllet "Runa" føllet er som hun selv paa utseende det mørktner naar det slepper føl haarene. Ser også ut som det begynder med sydlig veir og da blir det nok redning for kreaturen, da det nu snart er bar mark.

Den 22de mai saaede dem på Rognmo kornet.

Den 25te mai satte jeg lidt rosenpotet ved stueveggen, 1 1/2 blikbøtte. Den 30de mai satte jeg noget mer av potetesen men nu er det noget kaldt, saa det gaar sent med redningen til kreaturen, vi har nú ute baade smaat og stort da vi nú er ganske fri for noget til dem inde længer. Har nú saaet kornet inde i jordet og sat det sidste av potetesen. Fik saa sent potetgjødsel at jeg havde sat potetesen. Jeg har nú brugt omtrent 1/4 sæk paa 1 maal som var ager ifjor, for nú se hvad det kan blive - du er en rar man siger Ole Bertin som sætter potetessen så tidlig og på flat mark - og med den kunstsjitten. Det er nú den 6te juni og er nú færdig med sætting og saaing íaar.

Den 20de juni fik jeg vedkottet færdig.

Lørdag den 22de juni havde dona på opkastning av springvasgrøften - var 9 støkker. Den 25te myllet jeg potetesen den er nú godt oppkommen og det tegner godt til da vi har gunstig veir. Det blir et godt grasaar i sommer.

Den 16de juli nú har jeg brændt tjæren og været til Minde med den. 7 1/2 tønde à kr 20.00. Anny var med og tænde første nat - når det kom folk sprang hun ned i bakken og jemte sig, siden brændte jeg alene.

Tjæremile, antakelig nedenfor veien på Rognmo rundt 1920.

Tjæremile: Av stortingsmennene ses i bakgrunnen fra venstre Skeibrok, Lundteig, Hegrenes og Moen

Har nå faaet vand til fjøsen men grøften er ennå ikke helt igjenkastet. Flik pumpe fra Tromsø. Kostet kr 15.95 og den virker godt. Har et storartet veir og det er pent på marken og meget tidlig. Mange har begynt at slaa denne uge.

Den 19de juli begyndte jeg at slaa. Nat til 21te juli var jeg til Finnsnes efter en onnetaus. Da var det så kalt om natten at potetbladene frøs her hos meg, de øverste blade.

Den 26te juli spiste vi de første nye rosenpoteter i år, dem var da saa store som rypeæg.

Den 28de juli blev Gunnar slagen i hodet av en hest saa slemt at doktoren matte hentes og saaret i hodet igjensyses. Han er i dag i bedring etter omstendighederne bare det gror uden at komme inflammation i saaret vil det gaa over forventning. Saaret var bakk øret opefter og bakk i haarkeronen og helt til benet saa det maadte 6 store sammenbittinger til før det kom igjen, men med meget stræv blev han da bra igjen.

Hele denne uge har det været kolt nordvestlig veir, men ikke regn, men nå idag søndag regner det og han ser tyk og regnet ut.

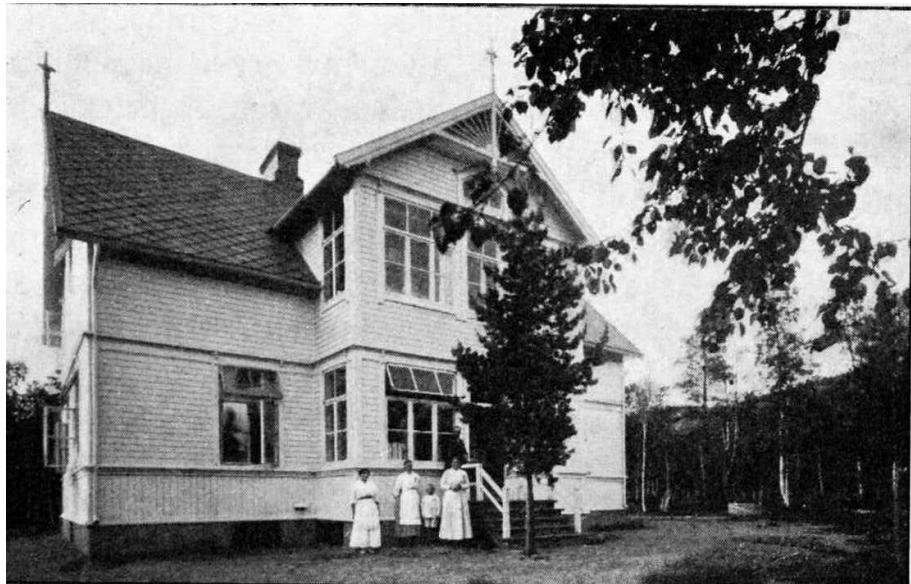
Nu 7de august har nù just slaaet av hjemme og slaat og hesjet i alle hesjer paa Bjønnmo, men alt i skogen under bakkene er ennå igjen, har nù godt veir med god tørke. Har kjørt ind 21 las hjemme nù. I dag 15de august. Har nù kjørt ind alt hjemme og mesteparten fra Bjønnmo. Paa Rognmo skjæres korn idag, da denne frygtelige varme driver saa voldsomt frærm. Har nu 49 las inde.

Har nù holdt paa 2 dage over 4 uger med høiaanden og er nù ferdig untagen ageren som skal skjæres er igjen. Hele høiånden til 18de august var regnfri. I nat har det sneet lidt i Alapen og regnet en hel del. Hele siste 4 uger er det bare en gang etter mellommad at vi har været lidt vaat av regn, 18de august.

Den 25te september. Igaar var det helt overlagt med sne, men nu i dag er det bar mark og godt veir. Har nu pløyet ifra meg 4 mål nyland og godt og vel 2 maal gammel eng saa det blir nù meget dette aar om jeg klarer at faa det tilsaet til vaaren. Skal begynne at kjøre resten av sten bak etter.

Nù har vi den 4de november. Har nù faaet sne, har været bare bar mark nù i 4 uker saa marken har spekt meget.

Jeg har nù planeret vei til det Tuberkolosehjem ved Fredriksberg og skal imorgen begynne at kjøre fram grus. Har ker 3.00 pr l.m. i ferdig stand for veien, den er 77 meter lang. Hadde også anbud inde paa grundmur til huset der, som lød på kr 2700.00 men andre er saa meget billigere at jeg for det vist ikke.

Tuberkolosehjemmet på Fredriksberg, øvre Moen. Eiendommen omfattet 10 mål og ble utskilt fra Jakob Helgesens eiendom i 1912 og solgt til Målselv kommune samme år for 425,- kroner.

Den 23de november nå er det regn og is etter veiene; har kjørt hjem ved og skal med det første kjøre høiet. Har nå træsket, fik 4 sække korn.

Optegnelser 1913

Den 3de januar har nu kjørt hjem fra las høi fra Bjønnmo. Hele førjuls-vinteren har vært god og vi har godt veir framdelses og sne saa det bare er passende føre. I dag reiste Anna til Narvik som ogsaa i år har været hjemme i julen.

Den 17de februar. Nå har vi regn og holkeføre, mange steds bare isen, ennå er ikke sneplogen kjørt i vinter i denne rode. Har nå kjøpt en ko hos Ole Fagerhaug, hun har kalvet for 5 dager siden, kr 132.50.

Den 20de februar blev det forandring med veiret, da det da begyndte med vestli veir og sne, saa sneplogen nå har gaaet en 5 ganger til nå 28de februar. Det er nå helt uføre i skogen og tildels etter veien også. Samme veir ennå 16de mars. Olav O. Rognmo fikk 1ste plass i Sollibakken 8-9 mars og den 14-15 mars i Tromsø fikk han kongepokalen for 2^{den} gang. Nå er her 4 pokaler som vi 3 er eiere av.

Den 26te mars kjørte jeg med "Runa" kl. 4 1/2 fra Rognmo og kl. 9 1/2 formiddag var jeg på Sætermoen hos Lars Larsen Bardo. Der kjøpte jeg 50

bunt tøndeband og kjørte hjem samme dag til klokka var $8 \frac{1}{2}$ om kvelden, lasset jeg havde med var cirka 400 kg og det klabbed en del paa hestføtterne. "Runa" blir 5 aar i vaar og jeg vil se dem som gjør det efter i lignende føre og paa samme tid - og hesten er i god behold.

Den 23de sendte jeg en kokalv 3 mnd. gammel til Hr. Hans Nilsen Finvik.
Kr. 30.00.

Den 25te havde jeg op sepoteten, 2 blåkbøtter rosen 10 bøtter hvitt og 6 bøtter svenske.

Den 25te april kjørte den første med vogn forbi Rognmo. I dag pinsedag 11te mai og nå har vi haft bar mark en stund, jeg har gjødselen paa 5 maal, der er brukt ca. 45 las naturgjødsel, resten kunstgjødning. I dag er det kolt nordvestligstorm med litt sne i ælingerne.

Elven gikk ut med isen den første uke i mai. Den 21te mai saaede jeg det første og satte en del poteter. Har nå faaet bedre veir igjen med en god regnæling i kveld. Blir det sol og varme nå i nogle dage, vil det snart bli mad til kreaturerne da det er barmark overalt nede.

Den 22de mai har jeg saaet og sat fra mig potetessen, er bare næpen igjen og den skal jeg saa til ukken, da det ikke haster ennå med den. 31te mai saaedes næpen. Far stort støkke, har nå i 14 dage haft bare kaldt sùrt veir saa det vil monne litet med veksten. Er nå ferdig med spikning av tjæreveeden den 12te juni.

1 ar = 100 m², 1 dekar = 1000 m².

Nå 28de juni har jeg hyppet potetessen, den er daarlig opkommen ennå, da vi bare har haft kolt nordvestlig veir med mest kald vind og overskyet saa solen heller ikke har faaet hvirket videre. Har nå sat op flagstang, med vimpel i topen og aarstal 1909 da vi flyttet herind. Ligesaar har jeg sat op stolpværk til stabür og rekvíret hagenetting.

19de juli. Stabüret er nå ferdig saapas at det kan tages i bruk. Havde længe bare kald veir, saa de fleste mente det ingen ting blev, men nå i 14 dage har det været godt varmt veir og lidt regn saa nå ser det sandelig ut til

at blive ganske bra enda. Har gjort anbud paa vandledning til Tuberkolosehjemmet og det er mulig jeg for den.

Stabburet på Bergseth med Gunda og en kalv i forgrunden

Den 21te juli begyndte jeg at slaa paa Jakobmyren. 18 hesjer siden hjemme, nu i dag lørdag 26te juli har det regnet meget og sneet en del i tinderne. Nu 10de august vi har haft kolt skode veir med regn hele siste 3 uge. Bare nu en par dage til slutten - en del av højet har blit skjemt. Er nu ferdig hjemme og i skogen er Lillestak, Sæterbak, Hauglivei og bortom Bjønnmo tat, desuden donger under i skogen Bjønnmobæk.

1913, onnfolk på Rognmo, far til Johan til høyre, ellers søskene av Johan

1913, to onntauer. Bergseth i bakgrunnen.

1913, onnfolk i arbeid, Rognmo/Bergseth

Fík stabüret ganske færdig før ånden, ligesaa opsat flagstang. Olea er her som aandføike. Jeg har været daarlig i en 3-4 dage dage, frygter indflamation i blindtarmen, eller hvad det er. Blír det ikke snart godt må doktorn søkes.

Den 15de august blev vi ferdig med slaatten, og nù igjen ute bare 5 las og endel ager som nù er snart gül og moden korn. Det var mindre høi íaar ísær i skogen lastallet kommer vist til at blíve 50 íaar. Nù i 14 dage bare klarveir og drivende veir - marken er meget tørket.

Nù 25te august ennu bare tørveir saa nù har vi maattet hente vand nede paa myrene da bækken er tør og i vandkummen er der saa litet at det naar i oppí ledningen

Den 17de september frøs potetgraset íaar og nù tar vi den op, den er stor og pen som den skjelden er saapas. Fík 100 bøtter turnips paa 7 ar. Fík 10 tønder potetes.

19de september fík 4 las med korn halm, meget pent korn. Potetesen var svært stor íaar. Lørdag den 4de oktober kom der sne som var den første ihøst. Valget var ogsaa ídag og blev seier for venstre i kommunestyret.

Vi har nå den 13de november og enda har vi ganske bar mark. Elven er nå for anden gang kjørendes, men saa lidet sne at det ikke er slædeføre helt til Maalsnes.

Nå 30te november, bare saavidt det er kjøreføre etter veien, her nede ved Maalsnes har det været meget barmark hittil, sneet lit idag. Ifor og i år tilstaaet bidrag til oppdyrkning av nybrud.

Det er ikke nevnt her men i dette året ble Ingrid født i april.

Ingrid Rognmo Ryeng (01.04.1913-15.04.1977)

Optegnelser 1914

Den 23de januar solgte jeg "Runa" til amtsdyrlege Harald Olsen for kr 515.00. Dette året ble tittelen endret fra amtsdyrlege til statsdyrlege.

Den 25te februar kjøpte jeg meg en rødbrun hest med hvit rand etter næsen, han blir 3 aar i mai. Prisen var 360.00.

Nå har vi 24de april og nå er det snart barmark. Er nå snart ingen sørpe etter veien. Den 17de april havde vi op sepotessessen. I blíkkbøtte rosen 10 hvit & svenske. Den 25te har vi nordveststorm saa nå er marken overdaekket med nysne. Stort kobbeår i Finnmarken, var til Tromsø paa tur dit men snudde hjem paa grund av kobben skremte fisken fra land saa smaa baatene kunde ikke naa ut til fisken.

Blev bedraget på kr 100.00 av dyrlegen - den farken - som han nækted at betale, han kjørte svært uforstandig med "Runa", saa hun var meget slap da han solgte den igjen til en i Bardo for kr 415.00.

Elven gikk ut med isen den 18de mai. 17de mai stor fest paa Moen i komunehuset, alt forløp meget vellykket. Paa Rognmo saaede dem 23de mai.

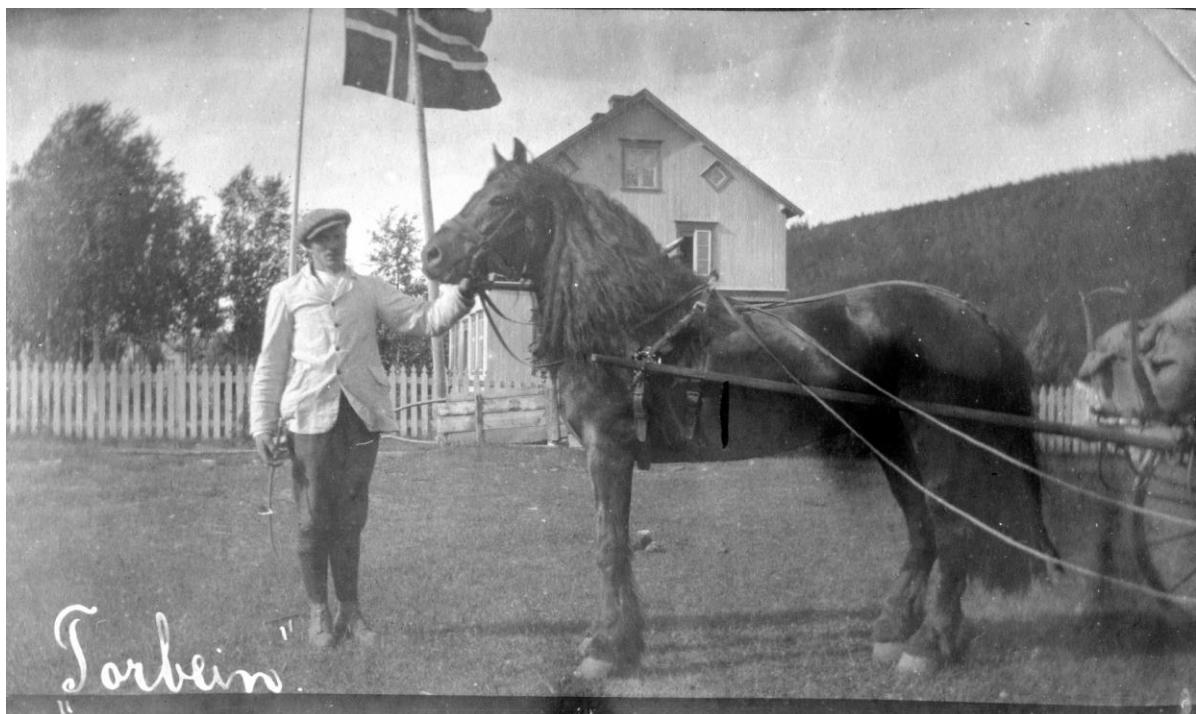
Nù den 28de mai har havet ned gjødsel paa 5 maal, skal saa imorgen og lørdag.

Søstrene Rognmo ute på tur. Antakelig fra en ferge over en elv i Trøndelag.

Har faaet 85 kr i stipendium til reise til jubilæumsutstilling 1914iaar. Den 3de juni satte jeg den siste potetessen . Det var saa kaldt at det haglet sne og bare saapas vi klarte os paa hendene uden at fryse - for se hvad dette blir. Reiste den 16de juni til jubilæumsutstillingen og kom igjen den 17de juli.

Havde med fra Kristiania den der kjøpte stamhingst "Torbein", 4 aar, pris kr 3500.00. Det gikk godt paa turen, men nù siden har han været slem der han har været. Det var ikke det bedste at reise med en saadan hest alene. Hest var viktig i en tid før traktoren og bilen kom til dalen. Avlshingster av god ætt var derfor viktig for kvaliteten. I 1902 ble dølahingsten "Varden" innkjøpt til Målselv fra landbruksutstillingen i Trondheim. I 1914 kjøpte man inn til dalen dølahingsten "Torbein" fra jubileumsutstillingen i Oslo. Det er altså denne hesten Johan omtaler. For privat regning ble det i perioden 1885 til 1922 også kjøpt inn en del hingster: "Franklin", "Glitre", "Breifot", "Jørgen", "Baard" og "Grytner". Johan nevnte jo "Glitre" i sine notater et tidligere år.

Hingsten Torbein

Den 17de juli begyndte jeg at slaa under Sæterbakken meget græs. Min søster Marie som raker.

Den 13de august blev jeg ferdig med slætten i år og helt siden vi begyndte har det vært bare tørveir, ikke vaat en eneste dag; av græs var det mere end ifjor og vi har kjort ind næsten alt vi har slaat efter hvert. Først nu de sidste dage er det kommet lidt regn, men alt lider, især ager og potetes.

Den 4de august begyndte krigen i Europa, som omfatter nu næsten alle stormakter. Hvordan enden blir paa dette maa vist nærmest betegnes som en lammelse av de aller fleste og folket vil lide skrækkelig under en saadan million slaktning. Skal efter dette maaske menneskene komme til en mere tålelig forstaaelse overfor hverandre?

Optegnelser 1915

Nu har vi 5te februar og ennå har vi ikke kjørt sneplogen, det har været et særdeles stadikt oplyst veir hele vinteren til nu. Er nu ferdig med tjærerlammingen og har begyndt at sage op lit av sommerveden.

Av krigenes virkning er nå de høye melpriser som er det vanskeligste for de fleste at overkomme - og mulig kan blive enda fastere. Har nå kjøpt for kr 175.00 i mel siden krigen brøt løs for at jeg ikke skal være rent fri.

Skjærtorsdag var det bare kald nordvest så det er just ikke noget godt merke. Lørdag og søndag langrend på ski med skarpskyting mot $\frac{1}{2}$ figur ubestemt hold, jer ervervede den 3de premie, 1 spiseske og 1 flaske i sølv.

Den 19de april havde jeg op sepotetessen. 14 blikkbøtter av egen og kjøbte fra Rognmo $\frac{1}{2}$ tønde.

Den 3de juni satte jeg potetessen i bakken. Den 9de juni var jeg ferdig med alt sammen.

Det er ikke nevnt her men i dette året ble Oddveig født i januar.

Oddveig Rognmo Johansen (03.01.1915-15.07.1999)

Optegnelser 1916 - 1928

Fra 1916 til 1928 har jeg ikke nedtegnet noget.

I denne perioden ble de siste 5 av de 11 søsknene født. I rekkefølge:

Guri Rognmo Olafsen (30.05.1917-12.01.1973)

Ole Rognmo (01.12.1919-28.10.1985)

Gerd Rognmo Borgen (24.07.1922-02.10.1996)

Knut Rognmo (29.11.1925-10.09.1988)

Karen Rognmo Benjaminsen (30.08.1928)

Knut var den som overtok gården Bergseth og drev den videre.

Optegnelser 1929

Dette år fikk jeg opstampet jordhus, den 10 juli til 15 juli med gratis hjælp som kurs fra Landbrukskesselskapet. Hr. Lærer Freitlien var leder. Usikker på navnet på læreren, vanskelig å tyde. Der blev i mitten i nordre gjørne indstampedt et indlakt i fortættet sæk, en skrivelse om bygningsmåter og navn på dem som deltok. Jordhus var noe man prøvde ut i Norge både før og etter 2. Verdenskrig.

Tildels pga mangel på trevare. Det var en solid byggeform brukt både til fjøs og bolighus. Mange hus stod fortsatt nært opp til vår tid. På Holter gård i Ringsaker bygde man fjøs og stall av stampet jord ca 1930 og det ble ikke revet før i 1990.

Rognmo på 1920 tallet en gang

Optegnelser 1930

Har bruket huset og det har virket bra hidtil.

Optegnelser 1931

Huset er fræmdeles bra. Har nu 10 avlsdyr i det, foruten smågrise. Den 3. Mai, det ser nu ut at blive tidlig vår. Indlandsveien til Narvik er opppløiet med traktor for første gang. Im fast sne - men gikk gjennem det - men kostet nok endel.

Våren blev nokså tidlig men meget kald, det fortsatte hele sommeren. Av den grunn blev årsutbyttet under middels for al avl. Her frøs kornet bort.

Høsten blev lang og god for markarbeide. For første gang fikk jeg kartlagt av jordteigene. 5 maal nybrot på Bjønnmo - dette fikk jeg opppløiet og grøftet,

desuten fikk jeg ved leie av en mand sammen med Erik, optat grøfter fra Haugliveien $1\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ meter til frilægning av myren, og så at der skulle blive framkommelig etter veien der med las på sindig måte. Dette gav da støt til at Haugli og Lermo blev intresered at for fremtiden at ville arbeide lidt hvert år for at veien kan forbedres - bare det blir noget med dem. Såfremt jeg kan - skal der iafald blive vei til Bjønnmo.

Nu har vi 3^{die} juldag har bare været så meget sne at det har været tildels kjøreføre - med meget regn. "Heimen" fikk sig radio nu da dem kom hjem fra Narvik. Det var interessant at sidde der å høre gudstjeneste fra de forskjellige byer i Norge - og noget fra utlandet. Utviklingen er naad langt på de sidste 20 år. Kan folk følge med uten at miste sig selv? Det rystet nu i sine fortids værdier, med utbytt nydelsessyke der antakelig ødelegger videre fremgang for de fleste land. I Norge ble 30 tallet de årene da radioen konsoliderte seg. Som massemedie begynte radioen å nå ut til større del av folket enn aviser. Den norske stat bestemte at alle de små til dels uavhengige radiostasjoner over det ganske land skulle legges inn under NRK, noe som pågikk fra 1933 og utover. I 1931 var det 24 ansatte i NRK. I 1931 var enda ikke et landsdekkende nett oppgående, men en sender i Tromsø var operativ fra 1925, dog ikke i et landsdekkende nett da styrken på senderne i de forskjellige byer var for svak til dette..

Det jobbes på saga framme på Rognmo.

HalloHallo, programblad nr 27 år 1931

I dette år 1931 fikk Norge sin første Bonderegjæring. I bladet "Midtfylkets Avis" skrev jeg en artikkel om dette under merke "— sådanne". Endel av disse støkkene jeg har skrevet i blad har jeg utklipet og opbevart til innsætning i en bok.

Optegnelser 1932

Fra januar til utgangen av mars var det nokså meget sne, især oppe til fjels var mere en almindelig. Våren kom almindelig, dog var der hos folk stor bunød - ikke hos mig - vi hjalp andre lidt.

Forsommeren var tør - for tør, men så satte det i med regn og det vedvarede hver dag helt til i oktober. Der blev rikelig av alle vekster - mer en almindelig hos mig 104 las høi ca 70 tønder poteter og næpe, kaal, gulrot og korn, men tørken var dårlig så lidt blev skjemt også for oss. Vi havde ca 5½ maal grønfor på Bjønnmo, men det var sent saaet, så det blev dårlig tørke på det.

Bjønnmoladen som vi satte opp på ny han blev propfull av det, og det har nok ikke gaaet ind, har det ikke været så slangen at det tikk så god trøing. Vi har også i sommer utført 800m 2x1 ½ m grøft for at tørlæge Bjønnmommyren, baade for at få skog til at vækse på den - og for at veien kan blive farbar efter myren.

Vi havde en 3 uker frost opi 20 grader uten nogen sne, så kom der en 2 tommer sne som lå en uke, men så satte det ind med vind av sydost med regn og idag er det nu så tien at vi slogger møk 14/11 1932. Det må kanske nævnes det store Bondestevne med fest på Moen den 5 november 1932. En 500 mennesker overvar festen og så var det de som hendte at jeg blev så meget omtalt i festen.

Dette er nok fra et dyrskue på Moen, Muligens på 30 tallet en gang.

Jeg må nevne at vi nu har insat i fjøsen: 1 hest, 4 vaksne melkedyr og 2 kalver, 6 jeter, 2 sauер, 6 høns, 11 avlsgriser - det er jo rent moro til et småbruk at være.

Optegnelser 1933

Januar var mild og uten nævneværdig sne. I februar fikk vi lidt sne så det blev kjøreføre - siden har vi haft nedbør av sne med nordøstlig delvis koldt veir.

Den 12 mai. Enda ligger sneen nokså hel. Veien er nu omtrent bar. Her er også i år endel bunød etter bygden. Jeg tror at greie meg.

Vaaren ble almindelig god. Av regn ble det særdeles lite. Utover hele sommeren var det bare tørveir. Avlingene ble dog ganske bra, ialfald kvaliteten. Høsten var god uten nogen frost av betydning. Sne har det været bare saavikt at vi har haft lite sledeføre i november. Nu sidst i november har vi haft meget regn. Marken er nu helt bar aa elven blir nu dårlig at komme over på.

Den 2 desember 1933. I året er det hendt at Erik er gift med Anna Bruvoll, brylupet var her på Bergseth.

Saa var jeg på Bondestevne i Bodø i juli. Hvor jeg traf mange kjente. Lidt nydyrkning på Bjønnmo er også i år foretatt, ligesaa utgrøfting av Bjønnmo myr med anleg av kjørevei.

Fjøsen har haft et bra år, det samme gjelder grisehusets besetning m.m.

Med stor forsiktighet har det også i år lyktes å klare utgifterne så nogenlunde. Gjelden på avlitasjonen er trykket ned med en kr. 500.00. I pengelotteriet er spilet bort en kr 30,- og vunnet to gang omtrent det samme. Desember maa nu komme med gevinst så det blir lidt at spille med i året 1934.

Kunngjøring fra pengelotteriet 1933.

Over hele verden var det i året som gikk nokså urolige forhold - og dårlige priser på landbruksprodukter. De fleste i bygden er under administrasjon på sine gaardsbruk. Grunnen er at folk er beskattet over evne.

Optegnelser 1934

våren 1934 kom hastig med godt veir og endel regn. Poteten og kornet ble nedmyldet alt på mai. Den 14 juni 1934 plantet vi en 200 gran og 1 furu planter ved hjelp av skolebarna. Planterne ble sat ved sagsletta fra skjellina mot staten og hitover mot lilleveien.

Den 19 juni 1934 saaede vi (Knut og Gerd) endel granfrø på Storhaugen fra skjellet mot Lernes og sydover-, den som lever får da se når der engang blir store trær.

Den 24 juni var bare poteten så vidt oppkommen og på marken ser det flekket å graat ut. Mak på enkelte steder i bygden. Marken er antakelig endel odelakt av den tørke vi havde i fjor. Her hos mig er det nu nokså godt gjødslet på mange steder - men selv der er det tynt og flekket. Den første såning skjuler nu ageren.

Optegnelser 1935 - 1937

Fra 1935 til 1937 har jeg ikke nedtegnet noget.

Optegnelser 1938

Vi fikk et godt år. Besetningen er nu: Hest, 10 avlsgrise, 11 høns og 7 kuer og 3 ungdyr. Forejulswinteren har været omtrent helt snebar og ikke frost før i desember.

Optegnelser 1939

I dag 8/1 er det enda ikke kommet så meget sne at det sjuler grasbakken på marken. 20 graders frost.

Optegnelser 1940

Verdenskrigen er nu i full gang. Nu appeleres til bonden å skaffe mat i landet. Vi er et hærtatt land. Først av England så blev dem fordrevet å nu er det Tyskland.

Dem har nu hele vaktholdet i Norge. Vi havde et særlig godt potetår i 1940, men mindre hær en året før. Solgte tønner for kr 2700.00

Optegnelser 1941

Krigen raser og griper mer om seg, snart er hele verden i krig.

Enda har vi haft mat nok så ingen har lidt nød.

Potetavlingen blev bare det halve mot året før ca 3000 kg. Korn 1200 kg.

Godkjent av statens opreiere.

Høi blev det særlig meget.

Det dyrkede areal er ca 60 maal. Høi 125 las. Korn 1200 kg. Poteter 3000 kg. Næpe 40 tønner. Det hele i åpen åker var er 17 maal, 3 maal av kornet

frøs bort. Fikk 20 maal ved i tvangshugst til folk innen bygden som ikke har ved. Solgte ved å tønner m.m for kr 800,-

Har betalt ald gjeld som i alt til banken.

I hagen på Bergseth, Johan til venstre

På jordet innenfor Bergseth

Johan med slåmaskin, 1941

~Slut~